

AnletsBladet

NR 2

APRIL 2022

Ordföranden har ordet | Årsmötet den 21 mars 2022

Vårdagjämningen har passerat och vi kan se fram emot den ljusaste delen av året. Kanske inte den tid som allra mest lockar till släktforskning, men det kommer alltid en eller annan dag när det kan vara lämpligt att försjunka i äldre tider. Själv tror jag att jag ska ägna sommaren åt att försöka komma fram till hur jag är släkt med min ena sons svärmor. Det ligger troligen väldigt långt bak i tiden – men försöka kan man ju alltid.

Årsmötet förflöt väldigt smidigt och åter igen tackar jag för förtroendet att få vara föreningens ordförande ytterligare ett år. Filmen som vi visade efter årsmötet var väldigt intressant och gripande. Ni som inte hade möjlighet att se den då får leta upp den på någon av tevens Play-funktioner. Jag skulle gissa att den kommer att dyka upp så småningom under hösten.

Arbetet på Broängsgården fortskrider och för tillfället är det målare som huserar där. Vårt hopp är att vi ska kunna återkomma dit när höstens aktiviteter drar igång igen.

Nu avslutar jag med att önska er alla en skön sommar.

Carin

Vi var 35 medlemmar som samlats på biografen Sländan i Tullinge för årsmöte och filmvisning.

Årsmötet förflöt lugnt och fint under ordförande Ulla Comerus säkra hand med klubban.

Barbro Ericsson hade avlagt sig omval till styrelsen och ersattes av Bo Pettersson, nyval på 2 år. Övriga personer i styrelsen är desamma och vi är glada att få ha kvar Carin Johansson som ordförande ett år till. Revisorer är Roland Gustafsson och Ulla-Britt Magnusson. Valberedningen bestående av Kerstin Sima och Ann Wendel fortsätter också ett år till.

Efter årsmötet konstituerade sig styrelsen

och under tiden kunde övriga deltagare titta på det museum som finns på Sländan med gamla filmkameror och biografutrustning.

Kl 19.30 visade vi filmen Nelly och Nadine, en film som handlar om två kvinnor som möttes i koncentrationslägret Ravensbrück. De skildes åt under den sista tiden av kriget då Nelly skickades till koncentrationslägret Mauthausen. De överlevde båda lägervistelsen och något år efter kriget återförenades de. 1950 emigrerade de till Venezuela där de levde resten av sina liv. Nellys dotterdotter hade ärvt en stor koffert med material av sin mor. Där fanns dagböcker, brev, filmer, fotografier; en riktig guldgruva. Nelly hade varit operasångerska och finns även inspelad på grammofonskiva. Filmen är en djupdykning i materialet och berättar historien om de båda kvinnorna på ett känsligt och fint sätt.

Filmen kommer sannolikt att sändas på TV (SVT eller TV4) i höst så passa på att se den då om du inte var med på årsmötet.

Text: Monica Andersson

Foto: Ulla-Britt Magnusson

Ansv.utgivare: Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 070-591 4288

Redaktion: Arne Mattsson, Björkvändan 6, 147 33 Tumba. Tel. 08-530 371 16

Monica Andersson, Storskiftesvägen 53, 145 60 Norsborg. tel. 070-628 9911

Carin Johansson, Fagerlidsvägen 3, 146 30 Tullinge. tel. 070-591 4288

Hemsida: www.botvid.org

Våra arrangemang sker i samarbete med

Hemsida: www.sv.se/sv/

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Anita Karlsson, Grytstigen 80
147 52 Tumba. Tel. 08-530 33310,
mobiltfn. 070-3310916

Hemsida: www.botvid.org

Webbmaster: Mats Johansson, 072-7224817

Styrelsen

Ordf. Carin Johansson, 070-5914288
V.ordf. Mats Johansson, 072-7224817
Sekr: Anita Karlsson, 08-530 33310
Kassör: Inger Feldhofer tel. 070-6257776
Ledamot: Charlotta Eskilson, 070-6677964
Ledamot: Monica Andersson, 070-6289911
Suppl. Kjell Hanses, 070-3775604
Suppl. Bo Pettersson, 070-2181173

AnletsBladet

Ansv.utg. Carin Johansson, 070-5914288
E-post: carin@medicalservice.se
Red. Arne Mattsson, tel. 08-530 37116
E-post: armatt@telia.com
Monica Andersson, 070-6289911
E-post: monica.andersson@storskiftet.se

Avgifter

Årsavgiften erläggs senast 1 mars.
Medlemsavgift 2022: 220:-
Famijemedlem: 70:-
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Inger Feldhofer tel. 070-6257776
E-post: inger@feldhofer.se

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Vårens styrelsemöten kommer att hållas
onsdagarna den 20/4, 11/5.

Medlemsträffar

Vårens medlemsträffar: 28/4, 23/5
Läs mer under kalendariet.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k ”fynd” under forskningen m.m. Vässa pennan och skriv, tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

Brandförsvaret i i Stockholm tar form

Mot slutet av 1860-talet hade flera förslag till ett ordnat brandväsende lagts fram. De kaotiska förhållanden som rådde vid brandsläckningarna skapade missnöje. Det fanns en form av borgarbrandkår där representanter från vissa yrkesgrupper skulle infinna sig och bekämpa eldsvådorna. De kunde vara vindragare, timmermän eller murare. Alla som hade arbetshästar skulle sköta vattenförsörjningen. Stockholms Stads militärkår hade hand om de tunga sprutverken. Det var ett oväsen utan like - kyrkklockorna ringde, trumslagare trummade och alla ropade och skrek i munnen på varandra. Släckningsarbetet liknade mer ett upplopp än ordnat arbete.

Vem som hade befälet var oklart. Den högst uppsatte ämbetsmannen eller militären som fanns på plats tog på sig ansvaret. Detta kunde leda till prestigeproblem. Kungahuset kände ofta att det var deras plikt att närvara vid bränder och då var det kungen själv som blev brandbefäl.

1875 godkändes ett förslag i Stockholms stadsfullmäktige om sju brandstationer i staden. Två av dem skulle vara huvudstationer och ha 150 man plus brandchef, två löjtnanter och fyra underofficerare. En brandtelegraf skulle införas så att man

slapp ringa i kyrkklockorna eller avlossa kanonskott.

Som stadens förste brandchef 1875 utnämndes Bruno Hollstén, 35 år gammal och sjöofficer.

Det bestämdes att norra huvudstationen, Johannes, skulle ligga på Malmskillnadsgatan och den södra, Katarina, skulle ligga på Tjärhovsgatan. Mindre brandstationer (vaktställen) upprättades 1876 på fyra platser och cirka 60 brandskåp sattes upp. Brandkårens utrustning bestod av en ångspruta, sex handkraftssprutor, slangar och räddningsredskap. Tolv hästar skulle köra manskap och materiel. Under det följande året anskaffades ytterligare en större ångspruta och två mekaniska räddningsstegar.

En brandkarl hade 15 kronor i månaden och underbefälén 20-25 kronor.

Den nya brandkårens första utryckning var till en brand i Centraltryckeriet i december 1875. De riktigt stora prövningarna kom 1878; först vid en brand i Tyska Kyrkan och sedan branden i Eldkvarn. Den nybildade kåren prisades för sina insatser. Kungen, Oskar II, gav kåren en penningbelöning på 100 kr. □

Text: Monica Andersson

Källa: Bo Grandien: Stockholm i lågor

Tyska kyrkan brinner 1878. Bildkälla: Wikipedia

Medlemsmöte 22 februari

Så fick vi då äntligen träffas igen. Vårt första medlemsmöte IRL (in real life) samlade 31 medlemmar, ivriga att få höra Christer Carmevik tala om släktforskning med hjälp av DNA.

DNA hittar vi i cellerna. Mitokondrie-DNA finns inne i cellen men utanför cellkärnan och ärvs från mor till barn. Det förändras ej när det ärvs, utom då det muterar, som det gör kanske vart tvåtusende år. Vår "genetiska Eva" hittar vi ungefär 200 000 år bort i tiden. Så finns det Y-DNA som finns inne i cellen och det ärvs från far till son. Kan förändras vid mutationer och dessa sker 10-20 gånger oftare än de gör för mitokondrie-DNA.

Genom DNA kan man bekräfta eller avfärda att en person ligger inom just den linje man söker.

Autosomalt DNA, vårt vanligaste test, ärver vi från alla våra anor. Efter femte generationen har vi tappat så mycket att det kan vara svårt att bygga ett träd. Sysslingar dyker alltid upp som matchningar och så långt kan man vara säker. Testa även dina äldre släktingar. Deras DNA kan vara oerhört viktigt att spara då DNA går förlorat för varje generation. Man bör lära sig det amerikanska sättet att definiera släktskap: 2C 1R = second cousin, once removed, dvs sysslingbarn. Hur nära släkt är vi? En rolig jämförelse: med schimpansen delar vi 98% DNA. Där delade vi på oss för cirka 7 miljoner år sedan. Vi delar också DNA med råttan och där gick vi olika vägar för cirka 65 miljoner år sedan. Ni trodde kanske inte att vi delar DNA med bananen, men det gör vi; 50%. Där har man ingen aning om när uppdelningen skedde men det är långt, långt tillbaka, långt före alla andra levande varelser.

Du måste alltid ha full koll på din pappersforskning för med enbart DNA kan man inte bygga några släkträd. Som släktforskare med DNA som hjälp blir man lite av expert på att bygga snabba släkträd för att se var ens matchning och man själv har en gemensam ana.

DNA-bolag: MyHeritageDNA har en databas med cirka 5,2 miljoner poster. FamilyTreeDNA med 1,4 miljoner poster och AncestryDNA med cirka 20 miljoner poster, de flesta amerikaner. 23andMe heter en databas med cirka 12 miljoner poster och där har man riktat in sig på olika hälsomarkörer. En mycket mindre databas är den brittiska LivingDNA med endast 0,3 miljoner poster där också de flesta är brittiska. Köp DNA-test från vilket bolag du vill och för sedan över till de andra bolagen för att få ut det mesta av din DNA-forskning. Du vet ju inte i vilken databas din bästa matchning testat sig. Christer varnade dock för att köpa test från MyHeritage då de hade en lite tveksam marknadsföring.

När du testat dig får du en lista med matchningar och också ursprungskartor. Christer menade att kartorna har ett begränsat värde. Det viktigaste är matchlistan. MyHeritage har också något som kallas triangulering som gör det lättare att hitta den gemensamma anan. FamilyTreeDNA har en mailadress till matchningarna vilket underlättar för att ta kontakt när man väl funnit den gemensamma nämnaren. Via matchningen kan man förhoppningsvis få veta mer om sin släkt och man kan också dela med sig av det man själv vet.

Christer avslutade med en hel del tips om hur man lär sig mer om DNA och kommer vidare i sin forskning.

Text och foto: Monica Andersson

Akuten extra Plus ++

Vi kommer även fortsättningsvis att erbjuda Akuten extra Plus.

Om du tycker att det är alltför besvärligt att i text formulera din fråga till Akuten erbjuder vi dig ett möte med Mats via mötesplattformen Zoom. Skicka ett mail till akuten@botvid.org och berätta att du vill ha ett Zoom-möte så skickar Mats en länk till dig och bjuder in dig till ett möte vid en tidpunkt som passar er båda.

Miss inte att vi via Akuten nu kan erbjuda hjälp med släktforskning på finska och i Finland.

Naturligtvis fungerar Akuten som vanligt också.

KALENDARIUM

Möteslokal: Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba. Buss 715 avgår från Tumba C och stannar utanför lokalen.

Torsdag 28/4 kl. 16.00

Vi besöker Stockholms Stadsmuseum och får en visning av "Museets guldkorn".

Samling på Plan 1, vid hissen.

Anmälan senast den 26 april till:

inger@feldhofer.se

Måndag 23 maj kl. 16.00

Den här gången gör vi ett besök på Riddarhuset.

Oscar Langensköld visar och berättar. Det tar ca 1,5 timme.

Visningen börjar kl. 16.00.

Obs! Huset är inte handikappanpassat på grund av trappor.

Anmälan senast den 20 maj till:

inger@feldhofer.se

Forskarrummet våren 2022

Vi fortsätter att ha forskarrummet öppet på Mekanikervägen 13 i Tullinge.

Det som gäller är att man måste anmäla sig enligt samma rutin som under hösten. Anmälan sker till forskning@botvid.org senast kl. 10 den aktuella dagen, gärna tidigare. Invänta sedan svar och vägbeskrivning.

Givetvis gäller det som vanligt att man ska känna sig helt frisk och inte ha några förkylningssymtom för att kunna komma.

Aktuella eftermiddagar kl. 13-17 är: 20/4, 11/5.

Aktuell kväll kl. 18-21 är: 4/5

En uppfinning som förändrat världen

Stigbygeln gav ryttaren den stabilitet han behövde för att kunna strida till häst. Tack vare detta kunde de tungt utrustade riddarna behärska slagfälten under medeltiden. Kungarna tvingades därför ge privilegier till dem som hade råd att bekosta den dyra utrustningen och tid att ägna sig åt vapenövningar. De var ofta stora jordägare och på så sätt uppstod adelsståndet.

Saxat ur PLF-nytt nr 91, oktober 2009

Hallunda gård

Hallunda bestod på 1600-talet av två gårdar, varav den ena en kort period på 1660-talet var ett säteri men hade för otillräckliga byggnader. När rådmannen Axel Aulaevill år 1704 blev ägare även till den andra gården, lyckades han åter få säterifrihet för Hallunda. Den nuvarande gårdsanläggningen uppfördes efter Aulaevills bortgång år 1728, då den ärvt av dottern Sara som var gift med kanslisten Carl Arnell, sedermera president i Bergskollegium. Troligen skedde byggnationerna på 1750-talet.

På 1770-talet ägdes Hallunda av löjtnanten Bent Ribbing och från cirka år 1779 av lagmannen Fredrik Mozelius,

född 1730, som också bodde där med sin familj till sin bortgång år 1782, varefter familjen flyttade till Stockholm. Hans memoarer finns bevarade på Uppsala Universitetsbibliotek.

År 1783 köpte sedan riksrådet och sedermera justitieministern Carl Axel Wachtmeister Hallunda och utvidgade trädgården betydligt åt öster, med ”skuggrika gångar” som den beskrevs år 1802 och ett lusthus.

Efter Wachtmeisters bortgång den 4 april 1810 behöll änkan gården till år 1826.

Som kuriosita kan nämnas att det enligt en tradition var på en julmiddag på Hallunda gård som mordet på Gustav III planerades.

Från och med år 1820 kan den intresserade också i vanlig ordning lätt söka vidare genom Arkiv Digital's databas ”Befolkningen i Sverige”. Där kan man söka på Hallunda som bostad och församling Botkyrka och får då fram 1680 poster, men samma personer förekommer då förstås ibland flera gånger.

Förutom ovan nämnda personer har det förstås hela tiden funnits åtskilliga andra som bott på gården, såsom inspektorer/befallningsmän och trädgårdsmästare. I övrigt handlade till exempel om rättare, fiskare, kuskar, informatorer, smeder, tvätterskor och bränneridrängar. Samt någon hovmästare, vilket inte hade samma betydelse som idag. Då betydde det någon som hade överinseende över en förnäm persons hus och hovhållning.

Efter att Stockholms stad köpt större delen av Hallundas egendom år 1967 byggdes sedan stadsdelen med samma namn där 1969-1974.

Hallunda gård finns kvar, då den vid exploateringen undantogs som kulturreservat. Den är privatägd av familjen Wählin sedan 1929. Detta hindrar inte att det för närvarande finns planer på att bygga ett område med bland annat småskaliga bostäder i anslutning till gården inklusive att uppföra ett nytt hus med restaurang nära själva gården. Tanken är att skapa ett besöksmål.

Text Ulf Berggren, Storstockholms Släktforskarförening

Foto: Holger Ellgaard

Kända neonskyltar i Stockholm

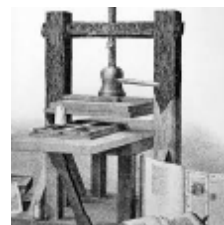
Esplanad var en biograf på Karlavägen på Östermalm. Esplanad öppnade 1942 och lades ner 1984 då hade den bytt namn till Parkett.

Över entrén fanns en stor uppåtriktad och svängd baldakin med neonslingor på undersidan. Biografens namn ”ESPLANAD” stod med stora neonbokstäver på baldakinens framkant.

Saga är en biograf vid Kungsgatan 24 i Stockholm. Den öppnade 5 februari 1937. Sagas klassiska neonskylt nominerades 2013 till årets Lysande skylt, en tävling som arrangeras sedan 2011 av Stockholms stadsmuseum.

En uppfinning som förändrat världen

Bildkälla: Wikipedia

Tryckpressen blev under andra hälften av 1400-talet så effektiv att nya idéer kunde spridas snabbt och billigt. Bakom förbättringen låg tysken Johan Gutenberg, kallad boktryckarkonstens fader. Gutenbergs tryckpress bidrog starkt till att medeltidens samhälle löstes upp omkring år 1500 och vi fick en ny epok, kallad ”Den nya tiden”.

Saxat ur PLF-nytt nr 91, oktober 2009